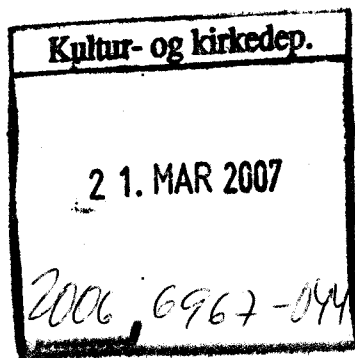

Den norske Forfatterforening

Kultur- og kirkedepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Oslo, 16. mars 2007

Deres ref.: 2006/06967 ME/ME1 CBU:elt

HØRING – FORSKRIFT TIL ÅNDSVERKLOVEN

Vi viser til Deres brev av 9. januar med forslag til endringer i forskrift (av 21. desember 2001 nr 1563) til åndsverkloven.

Generelt

Generelt vil vi påpeke at selv om de allmenntilgode formål som tilgodeses i åndsverklovens §§ 16, 17 – 17b fortsatt tilsier avgrensning av eneretten, må de tilgodesette gruppers behov ses i lys av at mer og mer informasjon og flere og flere åndsverk nå blir digitalisert, tilbudt og gjort tilgjengelige på en måte som vil redusere det reelle behov for særskilt eksemplarframstilling eller særskilt tilgjengeliggjøring.

Tidligere var de særlige bestemmelsene for arkiv og bibliotek hjemmelen for at disse institusjonene kunne fremstille konserverings- eller sikringseksemplarer. Omfanget av denne type formålsrettet eksemplarframstilling må antas å ha vært lite av omfang og akseptabel ut fra tretrinns testen i Bernkonvensjonens art 9.2.

Nå foreslås det at adgangen til eksemplarframstilling utvides, både hva gjelder hvem som skal kunne foreta eksemplarframstillingen (flere enn nå) og til hvilke formål eksemplarframstillingen skal kunne foretas (andre enn nå). Etter hva vi forstår, imøtekommer dette et behov ut fra bevaringsformål. Selv om bevaring er viktig, utgjør dette unntaket et massivt inngrep i eneretten.

Vi ser gjerne at bevaringshensynet drøftes grundig i forhold til opphavsmannens interesser og tretrinns testen. (Se departementets merknader i Ot.prp. nr. 46 (2004-2005) pkt 3.4.1.2 Tretrinns testen – balansen mellom rettigheter og unntak.) Det bør videre utvises varsomhet med å plassere så vesentlige avgrensninger i eneretten som det her er snakk om, i forskrift og ikke i lov.

Dersom behovet for å kunne tilegne seg innholdet av et verk imøtekommes ved tilgang til et digitalt eksemplar som allerede finnes, bør man vurdere nøye om formålet fortsatt tilsier gratis eksemplarframstilling.

Når det gjelder litteratur må det også tas hensyn til at litteratur nå tilbys gjennom ordinære markedskanaler i form av digital tekst og audioprodukter. Videre er det viktig å merke seg at litteratur ikke lenger vil være "utsolgt" som tidligere. Mulighetene til å bestille et litterært

litteratur ikke lenger vil være "utsolgt" som tidligere. Mulighetene til å bestille et litterært verk eller deler av det i et lite antall eksemplar som forespørseltjeneste vil ventelig bli utvidet. Åndsverklovens avgrensingsregler og forskriften må ikke føre til at ordinær omsetning, og dermed opphavsmannens legitime interesser, blir skadelidende.

Det bør av praktiske og pedagogiske hensyn vurderes om det i forskriften eller kommentarene bør sies uttrykkelig at adgang til eksemplarframstilling ikke betyr at disse eksemplarene deretter kan være gjenstand for ny eksemplarframstilling eller gjøres tilgjengelig ved spredning, videresending etc. av institusjonen selv.

Det er videre grunn til merke seg at den gode kvaliteten på elektroniske eksemplar og muligheten til stor spredning på enkelt vis innebærer at selv lavintensiv utnyttelse av et verk vil kunne innebære en betydelig fare for misbruk.

Våre særskilte merknader til høringsdokumentet følger utkastets disposisjon. Overskriftenes nummerering tilsvarende høringsutkastets nummerering.

2.2

Etter vårt syn bør forarbeidene til forskriftsendringen presisere at de allmennyttige hovedformål bak virksomheten i arkiv, bibliotek, museer m.v. ikke utelukker at det disse stedene også vil kunne finne sted eksemplarframstilling til ervervsmessig bruk som i så fall må klareres ved samtykke, avtale eller avtalelisens. Store deler av virksomheten innen forskningsinstitusjoner er relatert til oppdragsforskning. Oppdragsforskningen vil i denne sammenheng, i motsetning til grunnforskningen, være omfattet av "ervervsmessig bruk". Motargumentet for at også oppdragsforskningen må omfattes av dette unntaket vil kunne være at oppdragsforskning ikke "har som formål å gå med økonomisk overskudd" som det står i utkastet, fordi formålet er faglig og ikke økonomisk. Vi ser gjerne at departementet kommenterer og avklarer dette.

2.3

Vi mener at hjemmelen for eksemplarframstilling til fordel for ABM-virksomhet er "snik-utvidet"; det har tilsynelatende funnet sted et tilsig av ulike hensyn bak pliktavleveringsloven: Her er det bevaring for ettertiden som er det sentrale. Ordlyden og formålet bak åndsverklovens § 16 med forskrift har til nå vært langt snevrere; her har de sentrale formål vært konservering (av ødelagte eksemplar) og sikring av verket (fordi det finnes kun få eksemplar av det). "Bevering" lyder mer som en referanse til generelle oppbevarings- og plasshensyn noe som ligger utenfor opphavsrettens kjerneområde. Vi mener at den foreslåtte utvidelsen ikke er i tråd med tretrinns-testens første kriterium for å gjøre unntak i eneretten, nemlig for "spesielle og avgrensede tilfelle".

I utkastet finner man konservering og bevaring som sidestilte hensyn. "Konservering", "sikring" og "bevaring" er tre ulike begrep som ikke betyr det samme, men som i utkastet brukes om hverandre. Etter vårt syn bør generelle bevaringshensyn ikke automatisk medføre unntak fra eneretten etter åndsverkloven. Det bør i det minste klargjøres hva slags innhold disse begrepene skal ha i en opphavsrettslig sammenheng, kanskje i motsetning til hvordan de brukes innen ABM-sektoren.

Kriteriet om at det ikke skal kunne lånes ut flere maskinlesbare kopier av musikk- og filmverk enn det er originaleksemplar i samlingen bør gjelde også andre verkstyper. Hvis ikke vil digitalt utlån erstatte innkjøpsordninger med svært uheldige konsekvenser for opphavsmenn og forlag.

6

Vi støtter forslaget til omlegging av Det sakkyndige råd for åndsverk.

Merknader til de enkelte bestemmelser

§ 1-1

Annet ledd: Vi kan ikke se at det er rom for å utvide unntaksadgangen utover de krav tretrinns testen setter. Videre fremstår ”nevneverdig” som et uklart begrep i denne sammenheng. Dersom denne bestemmelsen skal ha noen begrensende effekt, må ”nevneverdig” strykes fra teksten.

§ 1-4

Første ledd: Dersom ”plasshensyn” blir ett av kriteriene for denne unntaksvis eksemplarframstilling, vil man i praksis åpne for fri eksemplarframstilling. Vi mener at praktiske problemer med lagringsplass ikke kan begrunne denne utvidelsen av unntaket fra eneretten.

Tredje ledd: Vi ber om at det i merknadene til tredje ledd omtales nærmere hvilke begrensninger ”for konserverings- og sikringsformål” setter for den foreslåtte adgang til NBs eksemplarframstilling/digitalisering.

§ 1-5

Vi legger til grunn at det ikke utføres mye forskning i rene undervisningsinstitusjoner. Den foreslåtte ordlyd innebærer at bestemmelsen får anvendelse også på undervisningsinstitusjoner som ikke samtidig er forskningsinstitusjoner. Ut fra formålsangivelsen for denne eksemplarframstillingen synes det strengt tatt unødvendig å nevne undervisningsinstitusjoner her. Vi foreslår at ”undervisning” sløyfes. I de tilfeller der det finner sted forskning i undervisningsvirksomhet, vil behovet for tilgang til eksemplar være ivarettatt av utkastets § 1-9.

§ 1-10

Vi er kritiske til uttrykket ”på vanlig måte”. Poenget er vel om disse personene ikke kan tilegne seg verket ved hjelp av det tekniske format verket er gjort tilgjengelig i. Akkurat denne delen av første ledd, første setning i § 1-10 kan med fordel omformuleres så den blir mer presis.

Kapittel IV

Ut fra høringsdokumentet pkt 5.1 siste avsnitt bør det fremgå uttrykkelig av forskriften at selv om nemndas avgjørelser er bindende, jf åvl § 35 første ledd første punktum, kan nemndas avgjørelse bringes inn for de ordinære domstoler.

....

For øvrig kan vi slutte oss til høringsuttaalelsen fra Kopinor.

Med vennlig hilsen

Advokat Mette Møller
Generalsekretær i Den norske Forfatterforening

Kari Svedrup
Formann i Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere

Tom Løland
Generalsekretær i Norske Dramatikeres Forbund

Oddrun Remvik
Generalsekretær i Norsk Oversetterforening